

ACC. NR M. 13485 : 1-6.

Landskap: *Småland*

Upptecknare: *Stephan Falp*

Härad: *N. Vestro*

Berättare: *Jon Andersson*

Socken: *Säby*

Berättarens yrke: *Skummanvägare*

Uppteckningsår: *1957*

Född år *1869* i *Säby*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

När den nya tiden kom till bygden. s. 1-6.

LUF 73.

Frågelista L. V. 73.

Plugna slutade att användas omkring 1875 och efterträddes av vandringsverk. Vandringsverket drogs av 2 hästar och 2 okar. Den första som använde dragverk var en tapare. Lobb och Valfestorp bildade i början på 1800-talet en bolag och inköpte en ångtörskverk. De första som använde ångtörskverk, var några som könde omkring och torskade hos bönderna.

Bönderna här hade skjutohälar. På den gamla markplatsen bodde en karl, som fick springa omkring och kulla på den bonde, som stod i tur att skjuta. Det var ungefär här mil mellan Gästgivarvärdarna. Skjuts här var väldigt slitsam för både hästarna och folket. Vagnarna var väldigt tunga och vägnarna var dåliga. Skjutohälet här på ånda till Gästgivarvärdarna bestod ut. En gubbe, som bodde här var föräldrar, när de kungliga skulle åka. Hans uppgift var att öppna alla grindar på vägen. Gick det inte timärligt fort, fick han smaka piskan av turken på vägen.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Sätevägen ombyggdes på 1890-talet för att man skulle
slippa alla bankar.

När jag var pojke hade man käror med 2 hjul. De
kallades kaffebrännare, för att de skakade så mycket. Dessa
käror användes till gåtgivarskjutarna, men då hade man
fjäderade sitsar. Om man hade sådana sitsar fick man mer
betalt. - Sedan kom fjäderkäror, när jag var barn i början
på 1900-talet. En prust i Tranås gjorde dem. Fjädervagnar
man användes sedan, så att man kunde placera fyra säten
i dem. Dessa vagnar kallades familjevagnar. Dessa vagnar
huvudsakligen även av smeden i Tranås.

Fjärvägen byggdes 1874. Genom att rullarna bröts
här på gårdarna, kunde bönderna skaffa sig litet extra in-
komster på dem. Rullarna var i regel byggda, även på
lördagskvällarna. Då brännaren kom från brännaren i
Perta, blev det slagsmål och annat bråk. Fjärvägen var för
appropiering här på orten. För hade bönderna fått fara till
Norrköping, för köping och åker för att bli av med sina

produkter. Då sen en och kört. När järnvägen kom behövde
de bli en fara till Trauäs, där varorna lastades på gods vagnar.
Under tiden järnvägen byggdes hade bonderna sett till
Ljunde genom att köra släper o. dy.

En gubbe i Trauäs, som hette Trau, hade hand om posten.
Han hämtade posten i Torpa, dit post diligensen gick. Han
fick hämta posten hos Trau, och man fick betala för varje brev.

Vid gästgiveriegården låg marknadsplassen. Gästgiveriegården
lades ned, då man inte längre fick skänka ut brännvin.
Det var mycket hets för det som övrade för att den skulle
läggas ned. Frunt stannade kyrkfolk ut på hemvägen
vid gästgiveriegården i Sotkärran.

Det var i exempelvis de fåringa beaktningarna, som
emigrerade. Här på trakten fanns inga utkomst möjligheter
för dem. De sålde allt vad de hade för att få pengar till biljetten.
Några lånade ut vänner, som de sedan betalade igen, när det
ordret upp sig för dem i Huesrike. Några skadliga verkningar
fick inte emigreringen, När industrierna började i Trauäs upphörde den

När jag var liten hade vi tvottak på bostadshuset.
På uthuset hade vi kullentak. 1890 sålde vi på tegeltak
på bostadshuset. Teglet köpte vi från Adelsö.

Den gamla byggnaden hade storstuga och litet kök.
Stugan var bred och låg. När min bror hade gårdar såg han
i nya försäkringar och försäkringar. 1896 köpte vi nya möbler.

Chiffonjen var då en möbel som var på mod. Samtidigt
fick vi tapeter på väggarna. Förr hade vi haft grå papper.

För att man mycket mjölkmat. Vattgröt, stärkelsegröt
och mjölkvälling varierade man med från kvällsmat.
Kallsen var för betydligt röd. Bröden var t. ex. varade i tre
daggar. Med bevarningar bjöt man "bevarningslaget." Det
sammansatte man med hus för hus. Det hände även om ofta
att man bjöd rotvis. För språk man omkring från
gäst till gäst, när man bjöt på källan.

Första tidningen här på orten var "Sanningens röst",
som trycktes i Stockholm och Israels församling, som man
hämtade i Sily kyrka. Tidningarna listes bys.

Nyheter fick man även på kyrkbanken när på kalasen.
De andra böcker som man köpte var bibeln, psalmsboken
och smuts postula. Gemensamt såg frukon på kalasen.
Växelsen gick fram här på 1870-talet. Den kom
med resande prädikanter.

Vis böcker köpte man på marknaden där jag var
en gång. Där kom även fotoalbumen på smittet. När vi
kom firades skänkta läsningen varandra visittent.
På skolan var från ambulans i staden. Läraren
dödde i bröstsjukdom. Han hade kvappert några år.
Ofta hörs man skola i närt område här i lopp. Förutom
den mat han fick i bostället hade barnen förtäring med
sig. Borden som upplät huset, höll även med ved. Läraren
stannade två månader på varje ställe. Folk skolan låg
framme i Sjökyrky. De barn som hade långt till skolan,
fick ligga över på maten på soffan som fanns i skolan.
På en tur fick de gå hem och stanna hemma en dag.
Den som höll skola i Sjökyrky fick också hålla skola i Sjökyrkan.

ACC. N:R M. 13485:6.

Fyra månader hörs skola på vita hällen sedan fick
man skola i Kungshuset, Hiekranke up, Farsbr, Klosterås
oh Ålvås.

När jag var liten kunde man gå i kyrkan varje
söndag. Med växelrevisen blev kyrkbesökarna fåtaliga.
Jag förhö hörs för 1 gång om året. Nu har de avslutats
uppbrut.

Växelrevisen har här spelat stor roll.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

6.